

A nők szerepe és lehetőségei az amerikai pünkösdi közösségekben

Nagy-Ajtai Ágnes

A modern kori pünkösdzizmus kezdeteit 1906 áprilisától számítjuk, amikor a hívők egy csoportja nyelveken kezdett szólni, majd megalapították a Los Angeles-i Azusa utcai missziót. Tanulmányunkban ennek a gyorsan világmozgalommá terebélyesedő ébredésnek a nőikkel kapcsolatos attitűdjét, illetve annak változásait kívánjuk bemutatni, a legnagyobb egyesült államokbeli pünkösdi csoportok 20. század eleji történetére fókuszálva.

Az Azusa utcai ébredés után sok független pünkösdi gyülekezet alakult, valamint számos közösség vált pünkösdivé a nyelveken szólás elismerésével. Grant Wacker „a modern idők egyik legnagyobb vallási migrációjának”¹ nevezi ezt a folyamatot, amely során sok ezer baptista és metodista, kisebb számban kvéker, mennonita és presbiterianus háttérű hívő csatlakozott a pünkösdieliekhez.

Tehát nem beszélhetünk egységes amerikai pünkösdi mozgalomról, és a nők lehetőségeit illetően is jelentős eltéréseket találunk az egyes felekezeten belül. A csoportok megalakulása után jellemzően néhány évtizedig folyt a vita a nők helyzetét, szolgálati lehetőségeit tekintve, azután kialakult egy keretrendszer, ami a következő évtizedekben meghatározta a gyülekezeti gyakorlatot.

Az Azusa utcai ébredésben és a megalakuló pünkösdi közösségek életében szerepet játszó nők neve csaknem feledésbe merült, majd az 1980-as évektől fokozódó érdeklődéssel fordult felénk a kutatás, az ezredforduló után számos tanulmány készült a téma feltárására, elemzésére. Abban egységes a kutatók véleménye, hogy az amerikai keresztények között is szokatlanul nagy szabadsága volt a pünkösdi nőknek.

Az érdeklődők figyelmébe ajánljuk a pünkösdi mozgalom egyesült államokbeli kezdeteit, az Azusa utcai ébredés eseményeit és jellemzőit bemutató magyar nyelvű könyvet, amely 2015-ben jelent meg a Pünkösdi Teológiai Főiskola kiadásában. Cecil M. Robeck, Jr. műve a magyar kiadásban kiegészült egy közép-európai fejezettel, illetve az előszóban röviden bemutatja a magyar pünkösdzizmus úttörőit, olyan adatokkal gazdagítva ismereteinket, amelyeket magyar források nem őriztek meg az utókor számára.

---

¹ WACKER, GRANT: Heaven below – early Pentecostals and American culture. Cambridge, 2001. (továbbiakban: WACKER, 2001.) 1. p.

Előzmények – nők a szentségi mozgalomban²

A pünkösdi mozgalom gyökereit a szentségi mozgalomban kell keresnünk, amely a metodista közösségből nőtt ki. A metodista és a szentségi mozgalomban a nők szolgálatának alapját a bibliai pünkösdi események, a nők abban való teljes jogú részvétele, valamint a Szentlélek-kereszttség, avagy a megszentelődés jelentette, de egyesek az egész Újszövetséget példának tekintették.

A történelem folyamán a társadalom egyéb területeihez hasonlóan az egyházban is elképzelhetetlen volt, hogy a nők vezető szerephez jussanak. Fontos előrelépés történt a 19. században, amikor megjelentek a különböző önkéntes mozgalmak és egyletek, amelyek olyan jelszavakat tűztek zászlajukra, mint az abolícionizmus, antialkoholizmus, tengerentúli misszió, szegénygondozás, női egyenjogúság. Ezzel párhuzamosan a metodista és szentségi mozgalomban is egyre komolyabb szerepet vívtak ki maguknak a nők.

A kvéker és metodista nők mindig nagyobb szabadságot élveztek, mint a többi felekezetbeliek. A kvékereknél a férfiak és nők egyenlők voltak, nem különült el a papi réteg. Margaret Fell 1666-ban írta meg könyvét, amelyben a nők nyilvános szolgálatának bibliai alapjairól értekezett, és a társadalmi egyenlőséget hirdette.³ Mind a kvéker, mind a szentségi mozgalom nagy hatást gyakorolt a pünkösdi kezdetekre: Charles Parham felesége kvéker háttérből származott, Parham maga foglalkozott kvéker teológiával, az általuk alapított Bethel bibliaiskola szentségi mozgalmi felfogású volt, valamint a másik híres alapító, William Seymour szentségi mozgalmi nőktől hallott először a pünkösdi üzenetről.

A tömegek megmozgatására képes nők – akik a szentségi mozgalomban evangelisták, lelkipásztorok és gyülekezetvezetők is lehettek – alárendeltsége a férfiaknak túlhaladott nézetté vált, a férfiakat és nőket Isten szemében egyenrangúnak tekintették. A Szentlélek működése egyre hangsúlyosabbá vált, ezzel párhuzamosan felértékelődtek olyan fogalmak, mint „elhívás”, „a Szentlélek ajándékainak birtoklása”, „felkenetés a szolgálat végzésére”, valamint a vezetési stílus egyre inkább karizmatikussá vált. A prédikációk típusa megváltozott, egy-egy igeszakaszt magyaráztak, nem körülhatárolt témákat vezettek végig. Szaporodtak a kisebb házi közösségek, amelyeket a Szentlélek ajándékaival bíró nők vezettek.⁴ De azt is meg

² A szentségi vagy szentségmozgalom (Holiness Movement) a 19. században indult, központi gondolata a megtérés után a „második áldás”, a megszentelődés szükségessége. Az isteni kegyelem által érheti el a hívő az ideális állapotot, a szent és büntelen életet, tanították a szentségi prédikátorok. Sokféle irányzatot láthatunk a szentségi mozgalmon belül, de valamennyien visszautalnak John Wesley munkásságára. A század közepén, a „Második nagy ébredés” időszakában terjedt el Amerikában ez a tanítás. Bővebben SYNAN, VINSON: *The Holiness-Pentecostal Tradition. Charismatic Movements in the Twentieth Century.* Michigan, 1997.

³ HYATT, SUSAN C.: *Spirit-filled women.* In: *The century of the Holy Spirit.* Ed.: Synan, Vinson. Nashville, 2001. (továbbiakban: HYATT, 2001.) 235. p.

⁴ A szentségi mozgalomban a Szentlélek-kereszttség némileg eltérő jelentéssel bírt, mint később a pünkösdiéknél: az evangélium hirdetésére szolgáló erő birtoklását jelezte, a nyelveken szólás mellékes volt. *Maria Woodworth-Etter*, aki később csatlakozott a pünkösdi mozgalomhoz, híres evangelista volt a 19. század végén, és úgy tartotta,

kell jegyeznünk, hogy miközben ezek a nők áttörést hoztak szolgálatuknak elfogadottságát illetően, maguk is meghagytak bizonyos előjogokat a férfiaknak.⁵

Úttörőnek tekinthető Phoebe Palmer,⁶ Carrie Judd Montgomery,⁷ Hannah Whitall Smith⁸ munkássága, akik magabiztosan artikulálták saját teológiai álláspontjukat, nem hagyták, hogy megakadályozzák őket a prédikálásban, nem foglalkoztak azzal, hogy mások milyen jogokat adnak vagy nem adnak meg nekik a gyülekezetben.

A szentségi mozgalomban tevékenykedő nők általában nagy öntudattal viseltettek a szolgálatuk iránt, kidolgozták annak bibliai-teológiai alapját, és kevesebb korlátozást tapasztaltak a férfiak részéről, mint ahogy azt

---

hogy a Szentlélek-keresztséggel vált számára lehetségessé, hogy több ezer ember előtt prédikáljon, mert semmilyen képzettséggel nem rendelkezett. Bővebben: STANLEY, SUSIE C.: Wesleyan/Holiness and Pentecostal women preachers. In: Philips's daughters: women in pentecostal-charismatic leadership. Ed.: Alexander, Estrela – Yong, Amos. Eugene, 2009. (továbbiakban: STANLEY, 2009.); CHAPMAN, DIANA: The rise and demise of women's ministry in the origins and early years of pentecostalism in Britain. In: *Journal of Pentecostal Theology*, 2004/2. (továbbiakban: CHAPMAN, 2004.) 223. p.

- 5 Példa erre a metodista háttérű *Elizabeth Baker*, aki sokáig ellenállt a prédikálásra szóló elhívásnak, női mivolta miatt. Úgy gondolta, hogy a szószéken nincs helye nőknek, azonban folyamatosan hallotta az isteni hívó szót. Ezért felépítette az Elim Tabernacle nevű templomot, ahova hiába kerestek férfi prédikátort, így végül elvállalta a gyülekezetvezetést. A metodista háttéréből adódóan a nők számára nem tartotta elfogadhatónak a felszentelést, ezért az Úrvacsora kiosztását a férfi diakónusok végezték, ő maga, mint a gyülekezet vezetője, nem. STANLEY, 2009. 33–35. p.
- 6 *Phoebe Palmer*: metodista háttérű szentségi mozgalmi prédikátornő. Férje, aki orvosként dolgozott, feladta hivatását, és teljesen felesége és szolgálata támogatásának szentelte az életét. Phoebe Palmer meghatározó alakja a szentségi mozgalomnak, bár soha nem szentelték fel, nagyon tehetséges prédikátor volt, írásaival rengeteg embert ért el. 1859 és 63 között Nagy-Britanniában tevékenykedett. Sokan kritizálták a nyilvános szolgálata miatt az USA-ban, erre reagálva adta ki 1859-ben a könyvét, amelyben az ősgyülekezeti korhoz hasonlította saját korát, az „utolsó időköt”, és bibliai alapokon bizonyította, hogy a nőknek joguk és felelősségük engedelmessé válni Isten elhívásának, a nyilvános szolgálatra vonatkozóan is (Jóel könyve 2,28–32 és az Apostolok Cselekedetei 2,17–21). A nők Istentől kaptak felhatalmazást az imádkozásra, prófétálásra, igehirdetésre – de miközben a szolgálatban a partnerséget hirdette, az otthonokban a férfiak főségét támogatta. Sokakat inspirált a tevékenysége, például az Údvahadsereg alapítóit, Chaterine Mumford Booth-t és William Booth-t. HYATT, 2001. 237. p.; CHAPMAN, 2004. 219–220. p.
- 7 *Carrie Judd Montgomery*: a hit általi gyógyulás hirdetője, az első női utazó evangélista az USA-ban, 1908-ban csatlakozott a püünkösdi mozgalomhoz. CHAPMAN, 2004. 220. p.
- 8 *Hannah Whitall Smith*: kvéker háttérű prédikátornő, fontos szerepet játszott a brit szentségi mozgalom (Keswick movement) kialakulásában. A házasságban és szolgálatban is egyenjogúságot hirdetett: mivel Krisztusban a férfi és a nő egyenlő, ezért a nők szabadok. Az éves konferenciákon megnyitotta a nyilvános szolgálat lehetőségét a női prédikátorok és tanítók előtt. CHAPMAN, 2004. 220. p.

látni fogjuk a pünkösdi nők esetében. Carrie Judd Montgomery és Maria Woodworth-Etter⁹ foglalkoztak beszédeikben a nők prédikáláshoz való jogával, bibliai példákkal alátámasztva egyértelműen támogatták azt – utóbbi ugyanakkor nem végzett bemerítést a prédikációi hatására megtértek között, ezt a feladatot már férfiakra bízta.¹⁰

Előljáróban jegyezzük meg, hogy a pünkösdi női prédikátorok a szentségi mozgalmi elődeiknél passzívabb szerepben látták magukat, üres edényeknek, akiken keresztül Isten szólal meg. A leghíresebb példák egyike Aimee Semple McPherson, aki hangszernek tekintette magát Isten kezében, akit a Szentlélek szólaltat meg, önmagában működésképtelen.¹¹

Beszédes adat a két mozgalom közötti kapcsolatra, hogy az Azusa utcai ébredésben forgolódo 19 nő közül 15 szentségi mozgalmi háttérű volt. A korai évek nőkkel kapcsolatos felfogását nagyban befolyásolta az a modell, amit a szentségi nők hoztak magukkal.¹² Estrela Alexander szerint egyértelműen vonzó volt a nők számára a korai pünkösdieknél a szolgálat lehetősége – amely szélesebb körű volt, mint a legtöbb más keresztény felekezetnél.¹³

Asszonyok vallása

Mielőtt a pünkösdi mozgalom elkezdődött volna a 20. század elején, már a metodista gyülekezetekben és ébredési összejöveteleken („camp meeting”) jelentősen nagyobb számban vettek részt asszonyok, mint férfiak. Ez a jelenség a pünkösdieknél is megfigyelhető később, de nemcsak létszámukban, hanem érzelmi bevonódásukban és megnyilvánulásaikban is felülmúlták a nők a férfiakat. Pusztán a vezető pozíciók birtoklása azt a képet mutatja, hogy a kezdeti évek után erős férfidominancia érvényesült a pünkösdi közösségekben – ugyanakkor a gyülekezetek hétköznapi életét mégis inkább a nők alakították.

A Barfoot–Sheppard szerzőpáros híres tanulmányában a nők lehetőségeit vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a nők jelentős szerepet

⁹ *Maria Beulah Woodworth-Etter*: utazó szentségi mozgalmi evangélista, hetente több ezer ember élte át a megtérést az istentiszteletein. A sátoros összejöveteleken a hit általi gyógyulást hirdette, drámai jelek és csodák történtek. A szolgálatával szemben felhozott vádakra válaszul ő is könyvet írt, amelyben szintén a Jóel könyve 2,28–32-re és az Apostolok Cselekedetei 2,17-re hivatkozik. Szerinte az ott leírtak általános tapasztalat lehetnek a bibliai időkben, Pál körül a nők imádkoztak és prófétáltak, mint az apostol munkatársai. Pál első levele a korinthusiakhoz 14,33–40-re, amire a korlátozás hívei utalnak rendszerint, azt a magyarázatot adta, hogy Pál ott az istentisztelet megzavarását (veszekedés) tiltja. Saját korában látta a lehetőséget, amikor a nők élhetnek a tehetségükkel, és kibontakozhatnak Isten dicsőségére. Komplet kihívást intézett a tradicionális állásponttal szemben a nők szolgálatára vonatkozóan. 1912-ben csatlakozott a pünkösdiekhez. CHAPMAN, 2004. 221. p.

¹⁰ STANLEY, 2009. 36. p.

¹¹ STANLEY, 2009. 35. p.

¹² STANLEY, 2009. 36. p.

¹³ A metodista és episzkopális gyülekezetekben előfordult, hogy teljes jogú szolgálatra szenteltek fel nőket. ALEXANDER, ESTRELA: Introduction. In: *Philips's daughters: women in pentecostal-charismatic leadership*. Ed.: Alexander, Estrela – Yong, Amos. Eugene, 2009. (továbbiakban: ALEXANDER, 2009.) 3. p.

játszottak a pünkösdi mozgalom kialakulásában és növekedésében, de a történelmi emlékezet leginkább a misszionárius, utazó és gyógyító evangélista szerepkörökben őrizte meg őket. Ehhez képest számos területen dolgoztak fekete és fehér asszonyok egyaránt: bibliaiskolákat és árvaházakat működtettek, traktátusokat és énekeket írtak, újságot szerkesztettek.¹⁴

Elaine J. Lawless a pünkösdielők között végzett kutatásai alapján úgy látja, hogy a pünkösdi csoportok konzervatív, patriarchális rendjében a nők praktikus módon egyértelműen domináltak az istentiszteleteken: az éneklés, tánc, nyelveken szólás, remegés, sírás, hosszan tartó, érzelemgazdag bizonyágtételek inkább a nők megnyilvánulásai. Állítja, hogy a pünkösdielők számára egyértelmű, hogy a nők nagyobb spirituális erővel bírnak, könnyebben teremtenek kapcsolatot a természetfeletttel – ami a férfiakban nem kevés frusztrációt okozott, és végső soron a nők alárendeléséhez és a hosszú tiltólisták kialakulásához vezetett, mert így a kontroll és irányítás a férfiak kezében maradhatott.¹⁵

Paul Wacker alapos és új megközelítésű munkájában hasonló következtetésre jutott, a nők szerepét sokkal hangsúlyosabbnak látja a kezdetektől, mint azt a vezető tisztségek statisztikái alapján gondolnánk. A nők a hétköznapi aktivitásuk révén kerültek véleményformáló pozícióba, anélkül, hogy vezetői státuszt birtokoltak volna. A tagság soraiban jóval több nő foglalt helyet, az első generációs megtérők többsége nő volt, rendszerint hamarabb csatlakoztak a gyülekezetekhez, előbb szóltak nyelveken, mint a férjük, és azután is aktívabban voltak jelen az istentiszteleteken, nagyobb elkötelezettséget tanúsítottak a gyülekezet iránt. Volt, aki imádkozott, más a betegekkel foglalkozott, megint más a gyülekezeti levelezést végezte. Wacker idéz egy 1916-os népszámlálási adatsort, miszerint a három adat-szolgáltató pünkösdi közösségben a tagság 59%-a volt nő (általában 56% volt ez az érték az egyéb felekezeteknél). 10 év múlva még nagyobb lett a különbség, a hét, adatot szolgáltató pünkösdi csoportban a nők aránya elérte a 64%-ot, míg az átlag maradt 56%.¹⁶

¹⁴ BARFOOT, CHARLES H. – SHEPPARD, GERALD T.: Prophetic vs. priestly religion: the changing role of women clergy in classical Pentecostal churches. In: *Review of Religious Research*, 1980/1. (továbbiakban: BARFOOT–SHEPPARD, 1980.)

¹⁵ LAWLESS, ELAINE J.: "Your hair is your glory". Public and private symbology of long hair for Pentecostal women. In: *New York Folklore*, 1986/3–4. Valamint: Uő.: Not so different a story after all. Pentecostal women in the pulpit. In: *Women's leadership in marginal religions. Explorations outside the mainstream*. Ed.: Wessinger, Catherine. Chicago, 1993. (továbbiakban: LAWLESS, 1993.) 41–42. p. Elaine J. Lawless 1977 és 1981 között végzett kutatásokat egy Oneness Pentecostal közösségben (Többek között, más pünkösdi csoportokat is vizsgált. Ez a közösség szigorúan tradicionális, talán szélsőséges eset is, de az eredmények mindenképpen figyelemre méltók). Sok tiltást talált náluk: alkoholfogyasztás, tánc, színház, kártyajáték, káromkodás, bármilyen nyilvános szórakozás tilos. A nők hajuk hosszával mutatták meg, milyen „jó pünkösdi asszonyok”, versenyeztek, kinek sikerül hosszabbra növeszteni a haját. A csoport önmeghatározásának szimbóluma a nők hosszú haja, mely egyfelől az adott nő spirituális erejét mutatja meg, másfelől elhatárolódást jelent a kívülállóktól.

¹⁶ WACKER, 2001. 161. p.

Egy 1936-os adatsorból részletes képet kaphatunk a tagság nem szerinti megoszlásáról az adatszolgáltató felekezetekben:¹⁷

	Férfi	Nő	Nincs adat a neméről
International Church of the Foursquare Gospel (fehér gyülekezet)	5783	8826	1538
Assemblies of God (fehér gyülekezet)	53902	91849	2292
Church of God in Christ (fekete gyülekezet)	8896	22504	264

Catherine Wessinger egy szélesebb körű, több vallás gyakorlatát áttekintő kutatásban vizsgálta a nők helyzetét – amelynek eredménye helytálló a pünkösdielk esetében is –, és arra a következtetésre jutott, hogy a nagyobb felekezetekben a nők marginalizált pozíciót töltenek be, sem a teológia, sem a folklór nem tekinti a nőket a férfiakkal egyenrangúnak. A patriarchális vallásokban kizsorulnak a vezető pozíciókból, csak tagjai a közösségnek, és ezért a karizmatikus nők („szentek, sámánok, gyógyítók” – mondja Wessinger) megalapítják a saját felekezetüket, amely az istenséghez való közvetlen kapcsolódásukon alapul.¹⁸ Az így létrejött közösségek maguk is törvényszerűen marginalizáltak lesznek, a vezetés pedig a karizmatikus női vezető halála után jellemzően egy férfire hagyományozódik. Amennyiben egy nő mégis valamilyen hatalomhoz jut egy patriarchális vallási csoportban, nem kérdőjelezi meg a fennálló viszonyokat, a férfiaknak való alárendelődést és az összes többi nő háttérbe szorítását. Általános érvként hangoztatják ezekben a patriarchális közösségekben a nők vallási vezető szerepe ellen, hogy az otthoni teendőik és a gyülekezeti feladataik együttesen nem végezhetőek, ha a nők professzionális vallási vezetők lesznek, akkor a gyermekeik és a férjük hátrányt fognak szenvedni. Általánosságban is kimutatható – állítja kutatásai alapján Wessinger –, hogy a gyermekek születése lelassítja a nő előrehaladását. Férfiak esetében ez a kétség nem merült fel.¹⁹

Legitimáció a korai időszakban

A pünkösdi egalitárius mozgalomként indult a 20. század elején, nem tetek különbséget nemi alapon, de a tanultság, a bőrszín, a faji kérdések is teljesen mellékesek voltak. Amikor az ébredési időszak különleges hangu-

¹⁷ Nem sok esetben maradt fenn ilyen adatsor. BARFOOT–SHEPPARD, 1980. 3. p.

¹⁸ WESSINGER, CATHERINE: Beyond and Retaining Charisma: Women's leadership in marginal religions. In: Women's leadership in marginal religions. Explorations outside the mainstream. Ed.: Wessinger, Catherine. Chicago, 1993. (továbbiakban: WESSINGER, 1993.) 2. p. Továbbá: Uó: Women's Religious Leadership in the United States. In: Religious institutions and women's leadership: New roles inside the mainstream. Ed.: Wessinger, Catherine. Columbia, 1996. (továbbiakban: WESSINGER, 1996.)

¹⁹ WESSINGER, 1996. 13. p. „Ahhoz, hogy a nők vallási vezetőként funkcionálhassanak, olyan közeg kell, amelyben nem erőltetik a házasságot és gyermekvállalást a nők számára, mint a kiteljesedés legfőbb útját.” Olyan vallási közösségekre utal ezzel, ahol a nők teljesen egyenrangúak a férfiakkal, és bármilyen vezetői pozíció elérhető számukra. WESSINGER, 1993. 4. p.

lata elmúlt, nyilvánvalóvá vált, hogy az egyenlőség mégsem alanyi jogon járt mindenkinek. Tekintsük át, hogy milyen tényezők és elvek tették lehetővé a korai években a nők fokozott szerepvállalását.

1) „Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok prófétálni fognak...”²⁰ A pünkösdi mozgalom alapját ez az igevers jelentette, a jóeli prófécia beteljesülésének tekintették az Azusa utcai gyülekezetben zajló eseményeket. A Szentlélek-keresztség a férfiakat és a nőket egyaránt érintette, a bibliai ígélet szerint mindkét nem, különbségtétel nélkül részesül az ajándékokban (például nyelveken szólás, prófétálás). Már a szentségi mozgalomban működő nők is ezt az igeverset tekintették szolgálatuk bibliai alapvetésének, a pünkösdi nők az ő nyomdokaikon haladtak. Ugyanakkor a másik oldalon a kezdetektől emlegették Pál apostol instrukcióit, miszerint a nőknek nem engedélyezi a gyülekezetben végzett szolgálatot – ez a két elképzelés feszült egymásnak, és végül utóbbi lett az általánosan elfogadott gyakorlat alapja (kivéve azokat a közösségeket, melyeket nők alapítottak, és ahol nem adták át a vezetést férfiaknak).

2) A pünkösdi gondolatiságban Krisztus közeli visszajövetele kiemelt szerepet kapott, tehát „az utolsó napokban” éltek, emiatt kevés idő maradt az evangélium hirdetésére, vagyis a hatékonyság fokozása érdekében minél többeket kellett a munkába bevonni. Így történhetett meg az a kivételesnek számító eset, hogy a nők pásztori teendőket láttak el, illetve egyéb gyülekezeti feladatot kaptak, amit később megtiltottak számukra. A cél volt a fontos, hogy minél többen halljanak az evangéliumról.²¹

3) Az „(Istentől kapott) elhívás” megléte különböztette meg a szolgálattevőket a laikusoktól, semmi egyéb. A közösség felismerte és jóváhagyta a „karizmát”, ami egyfelől a Szentlélek-keresztséget, tehát a nyelveken szólást jelentette, másfelől azon túlmutató készségeket, prédikálásra, egyéb közösségi megnyilvánulásra való alkalmasságot.²² A gyülekezeti kiválasztás rendje még kialakulatlan volt, ezért az elhívás és a működés eredménye igazolta a szolgálattevőt. Olyannyira komolyan vették ezt a kérdést, hogy egyes vélemények szerint az elhívásnak való ellenállás bűn, maga a sátán műve: például Maria Woodworth-Etter esetében ezt láthatjuk.²³

4) A korai időszak vezetőinek támogató attitűdje is nagyban hozzájárult a nők átmeneti szabad működéséhez. Charles Parham magától értetődőnek tekintette, hogy függetlenül a nemi hovatartozástól, aki Szentlélek-keresztségben részesült, és nyelveken szólt, az alkalmas az isteni üzenet továbbadására, prédikálására.²⁴ Seymour hasonlóan vélekedett, közeli

²⁰ Jóel könyve 3,1. Magyar Bibliatársulat újfordítású Bibliája, 2014. (Régi beosztás szerint: Jóel könyve 2,28.) Megjegyzés: A bibliai idézetek – ha külön nem jeleztük – ebből a 2014-es kiadásból származnak.

²¹ ROEBUCK, DAVID G.: Loose the Women. In: *Christian History*, 1998. 58. Online: www.christianhistoryinstitute.org – 2016. február. (továbbiakban: ROEBUCK, 1998.); CHAPMAN, 2004.; ALEXANDER, 2009. stb.

²² BARFOOT-SHEPPARD, 1980. 4. p.; WESSINGER, 1996. 5. p.; CHAPMAN, 2004, 238. p.

²³ Eleinte maga is próbált túllépni a készletesen, hogy prédikálja a bibliai üzenetet és emberekért imádkozzon, a családjá is gúnyolta inkább, mintsem támogatta, félt a hallgatóságtól is, hogy kinevetik – utólag mindezeket a sátán művének nyilvánította. WACKER, 2001. 164. p.

²⁴ WACKER, 2001. 164. p.

munkatársai között számos nőt találunk. Európában A. A. Boddy (Nagy-Britannia) és T. B. Barrat (Skandinávia) képviselte ezt a hozzáállást.

5) A mozgalom gyors növekedését nem követte a férfi lelkészek számának gyarapodása, ezért azokat a férfiakat és nőket, akik bizonyították, hogy tudnak prédikálni, és karizmatikus ajándékok birtokában vannak, mielőbb bevonták a munkába. Ebben a szükséghelyzetben is előfordult, hogy a nők a maguk által alapított közösségnek lelkipásztorai lettek. Azokra a helyekre is gyakran küldtek nőket, ahova a férfiak vonakodtak elindulni.²⁵

6) Kicsit később a szolgálatot végző nő működését legitimálhatta valamilyen férfi rokona, leggyakrabban a férje, esetenként az apja vagy fivére.²⁶

A nők szerepe az Azusa utcai gyülekezetben

Az újabb kutatások komoly figyelmet fordítottak a nők tevékenységének feltárására, de nem alakult ki konszenzus a kutatók körében a kezdeti viszonyokat illetően. Az egyik irányvonal fő képviselője, Estrela Alexander szerint 1906-ban teljes egyenlőség volt, ami ugyan nem sokáig tartott – a másik irányzathoz tartozó Lisa P. Stephenson szerint viszont a kezdetektől fennállt az egyenlőtlenség, a nők soha nem voltak teljesen egyenjogúak a férfiakkal, legalábbis a szolgálat és vezetés területén.²⁷ Edith Blumhofer sem látja bizonyítottnak, hogy létezett volna az „aranykor”, mert bár a kezdetektől prófétálhattak a nők – mivel olyankor ihletett beszédet mondtak, nem a saját szavaikat –, de nem prédikálhattak.²⁸

Susan C. Hyatt Alexander álláspontját képviseli: a nők kezdetben teljes egyenjogúságot élveztek a férfiakkal a vezető szerepeket illetően is, ami néhány év alatt megváltozott, és a nők lehetőségeinek korlátozásához vezetett. Sok nő játszott fontos szerepet a misszió életében, William Seymour, a misszió alapítója első vezetői csoportjába hét nőt és négy férfit választott maga mellé.²⁹

²⁵ ROEBUCK, DAVID G.: „Cause He’s My Chief Employer” – Hearing women’s voices in a classical Pentecostal Denomination. In: Philips’s daughters: women in pentecostal-charismatic leadership. Ed.: Alexander, Estrela – Yong, Amos. Eugene, 2009. (továbbiakban: ROEBUCK, 2009.) 45. p.

²⁶ AMBROSE, LINDA M.: Zelma and Beulah Argue: Sisters in the Canadian Pentecostal Movement, 1920–1990. In: Winds from the North. Canadian contribution to the Pentecostal Movement. Ed.: Wilkinson, Michael – Althouse, Peter. Leiden, 2010. 96. p.

²⁷ Stephenson különösen hangsúlyozza, hogy a férfi tekintélye alá rendelték a nőket és szolgálatukat a kezdetektől, még abban az időszakban is, amikor felszentelték őket. STEPHENSON, LISA P.: Dismantling the dualisms for American Pentecostal women in ministry. A feminist-pneumatological approach. Leiden, 2012. (továbbiakban: STEPHENSON, 2012.) 22. p.; Uő: Prophesying women and ruling men. Women’s religious authority in North American Pentecostalism. In: *Religions*, 2011/2. (továbbiakban: STEPHENSON, 2011.) 411. p.

²⁸ Ugyanakkor nem zavartatták magukat, ha nem szólhattak a pulpitusról, prédikáltak az utcán. COX, HARVEY: Fire from Heaven. The rise of Pentecostal spirituality and the reshaping of religion in the twenty-first century. Reading, 1995. 137–138. p.

²⁹ HYATT, 2001. 246–247. p. Hyatt arra is kitér, hogy a vezető pozícióik elvesztésével a nők más működési területeket alakítottak ki maguknak, például megalapították a pünkösdi első bibliaiskoláját. A bibliaiskola alapítója, Virginia E. „Mother” Moss harmadik generációs női szolgálattevő volt.

Cecil M. Robeck az első vezetői csoport kapcsán jegyzi meg, hogy tagjai különböző felekezeti háttérből érkeztek, Szentlélek-kereszttségük után Seymour azonnal bevette őket a vezetőségbe fajra és nemre való tekintet nélkül. Az együttműködésük ideje alatt közösen tervezték a gyülekezet életét, missziói feladatokra jelöltek ki embereket, szociális missziót üzemeltettek Los Angelesben, koordinálták az utcai evangelistákat, látogatták a vidéki csoportokat. Ezen feladatok alapján Robeck nem kérdőjelezi meg, hogy a nők vezetőként funkcionáltak-e.³⁰

William Seymour, az Azusa utcai misszió első vezetőjének álláspontja szerint Krisztusban a férfiak és nők egyenlők, mind meghívást kaptak a felházbá az első pünkösdkor, mindnyájan betöltekeztek Szentlélekkel, és ez mindannyiuk számára lehetővé tette a gyülekezeti szolgálat végzését. Már az első alapszabályzatban lefektették ezt az elvet. Különbséget tett ugyanakkor nők és férfiak feladatai között: a kézrátétel, a bemerítés, a felszentelés az előljárók dolga, akik csak férfiak lehettek.³¹ Frank Bartleman, Azusa utcai vezető és dokumentarista kijelentette: „Az Azusa utcai gyülekezetben nem volt papság vagy hierarchia... ezek a dolgok később jelentek meg. Még szószék sem volt a teremben, mind egy szinten voltunk.”³²

Sok nő – fehérek és feketék egyaránt – támogatta különböző módon Seymour munkáját és az Azusa utcai missziót. Az első gyülekezetek, ahova meghívták prédikálni, nők által vezetett szentségi mozgalmi csoportok voltak (Julia Hutchins, Lucy Farrow). Lucy Farrow mesélt neki Parhamról és a pünkösdi tapasztalatairól először. Jennie Evans Moore volt az első, aki 1906 áprilisában (még a Bonnie Brae utcai közösségben, amelyből kinőtt aztán az Azusa utcai misszió) elnyerte a Szentlélek-keresztséget, utána egy ideig utazó evangélistaként működött, majd összeházasodott Seymour-ral, és annak halála után pásztorolta az Azusa utcai gyülekezetet 1936-ban bekövetkezett haláláig.³³ Florence Crawford a vezetőség fehér nőtagjai közé tartozott az első napokban, aki többek között az Apostolic Faith nevű lap szerkesztéséért és terjesztéséért felelt. Mások anyagilag támogatták, megint mások az újság szerkesztésében segítettek, sokan misszionáriusként növelték a mozgalom létszámát. Az Azusa utcában vezették az istentiszteletet, éneklést, prédikáltak, nyelveken szóltak és lefordították annak tartalmát, prófétáltak, imádkoztak az oltár előtt a megtérőkkel, és azokkal, akik gyógyulásban vagy Szentlélek-kereszttségben kívántak részesülni. A jelen levő újságírók nagy megrökönyödésére az összejöveteleken résztvevő, tekintélyes fehér férfiak térdre borultak ezen asszonyok előtt, akik imádkoztak értük.³⁴ Az istentiszteletek, főként a spontán imaórák gyakran teljes napon át tartottak, egymást követték a felszólalások, bizonyágtételek, prédikációk, énekek, imádságok, mindez bőven kínált bekapcsolódási lehetőséget.

³⁰ ROBECK, CECIL M.: *Azusa Street Mission and Revival: the birth of the global Pentecostal movement*. Nashville, 2006. (továbbiakban: ROBECK, 2006.) 99–100. p.

³¹ CAMPBELL, MARNE L.: „The newest religious sect has started in Los Angeles”. Race, class, ethnicity and the origins of the Pentecostal movement, 1906–1913. In: *Journal of African American History*, 2010/1. 14. p.

³² STEPHENSON, 2012. 21. p.

³³ HYATT, 2001. 246. p.

³⁴ ALEXANDER, ESTRELLA: *Black Fire: One hundred years of African American Pentecostalism*. Downers Grove, 2011. (továbbiakban: ALEXANDER, 2011.) 295. p.

Fekete nők is nagy számban és aktívan vettek részt az Azusa utcai is-tentiszteleteken, William Seymour munkatársai között is többen voltak, bibliai előképzettség nélkül. Gyakran vezették a gyülekezeti éneklést, és meghonosítottak egy újfajta zenei jelenséget, a „Lélek általi éneklést”.

Az Azusa utcai szolgálattevők önkéntesen végezték a feladataikat, és nagy volt a fluktuáció közöttük. Egy 1906 nyarán készült fénykép örökítette meg számunkra az első vezető testületet, amely azonban nem sokáig maradt együtt. A csoport összetétele már 1907 elejére jelentősen megváltozott, sokan indultak missziómunkát végezni a környező államokba, közülük többen nem is tértek vissza Seymour csoportjába.³⁵

A változásokkal párhuzamosan a nők fokozatosan szorultak ki a hatalommal járó pozíciókból. Nem minden jelenlevő férfi értett egyet Seymour megengedő álláspontjával, némelyek szerint: „A nők szolgálata szükségképpen gyenge... abnormális, a Szentírással ellentétes. [...] Isten rendje szerint a nők nem egyenlők a férfiakkal a szolgálat szempontjából, ebben nem történt változás. Az apostolok férfiak voltak... Isten először Ádámot teremtette, Évát segítő társul adta mellé később.”³⁶ 1908-ra egyértelműen változott a helyzet, a mozgalom lapjában megjelent egy cikk, a szerző nevének feltüntetése nélkül, *Ki próféta lehet?* címmel. Írója támogatja a nők tevékenységét, de szigorúan csak a férfiak felügyelete alatt. Ószövetségi példákat hoz, hogy a királyokat, prófétákat és papokat kenték fel olajjal, nőket soha. „Pünkösdkor az asszonyokra is kiáradt a Szentlélek kenete, és ugyanúgy prédikáltak, mint a férfiak.” Ugyanakkor: „Egyetlen nő sem akarja bitorolni a hatalmat a férfiak felett, akit Jézus Lelke vezet.”³⁷ Ezzel a bibliai alapvetést is megadták a nők lehetőségeinek korlátozásához.

Korlátozások

A pünkösdi gyakorlat a nők szolgálatát illetően atipikus az amerikai felekezetek között, de túlságosan optimista képet kapunk, ha csak azokra a kutatásokra koncentrálunk, amelyek a rendhagyó eseteket hangsúlyozzák. Az olyan kiemelkedő alakok, mint Aimee Semple McPherson és Maria Woodworth-Etter, a szabályt erősítő kivételt jelentették.³⁸

Számos tényező járult hozzá a nők működésének korlátozásához, többek között a különböző testületek nyilatkozatai és döntései, az általános közvélekedés, a nőkre vonatkozó bibliai példák és értelmezések. Bonyolította a helyzetet, hogy a nőknek semmi beleszólási lehetőségük nem volt a saját pozíciójukat illetően, hiszen a felsőbb vezetésből mindenhol kizárták őket. A döntéshozó testületekben még szavazati jogot sem kaptak. A megszorítások miatt csökkent a nők száma a szolgálatban.

A) A tradicionális felfogás alapján az egyház elutasító a nők szolgálatát illetően. Illetve még azok is, akik egyébként támogatták a nők ilyenfajta tevékenységét, elképzelhetetlennek tartották, hogy ez odáig terjedjen, hogy a nők uralkodnak a férfiak felett. Ezzel visszatértek a Biblia szentségi

³⁵ ROBECK, 2006. 100. p.

³⁶ Frank Bartleman kijelentése. STEPHENSON, 2011. 415. p.

³⁷ STEPHENSON, 2012. 22. p.

³⁸ WACKER, 2001. 158. p.

mozgalmi értelmezésétől a hagyományos olvasathoz, miszerint az Újszövetség korlátozza a nők jogait („maradjon csendben”).³⁹

B) A korai időszakot meghatározó időhiány az évek múlásával enyhült, Krisztus mégsem tért vissza olyan hamar, mint várták – szükségesnek látszott egy rendezettebb forma kialakítása, hogy a szektás jelleget levetkőztesse a pünkösdi mozgalom magáról. Ahogy a mozgalom növekedett, és próbáltak beilleszkedni a társadalomba, az intézményesedés részeként elkezdtek a szabályzatokat kialakítani, párhuzamosan csökkentették a nők lehetőségeit.⁴⁰

C) Többen felelgettek a társadalom szempontjából hagyományos véleményre a nőkre vonatkozóan: az asszonyok élethivatása az otthonuk iránnyitása. A. J. Gordon, aki egyébként nagyon megengedő volt a nők lehetőségeit illetően, szintén hasonló álláspontot képviselt: a nők helyét a természetük és a nemzetgazdasági érdekek jelölik ki, nem valók vezető pozíciókba.⁴¹ Tovább mélyült a konzervativizmus, amikor a pünkösdi mozgalom az evangélikál mozgalomhoz közeledett. Az evangélikálok azt tartották, hogy az asszonyok helye otthon van. Akik nem mentek férjhez, azok az apjuk fennhatósága alá tartoznak, akik megházasodtak, azok a férjüknek vannak alárendelve, és az a dolguk, hogy a férjük munkáját és szolgálatát támogassák.

D) Néhány közösségben engedélyezték a nőknek a gyülekezetvezetést, de csak azzal a megkötéssel, hogy alakítsanak ki maguknak egy új gyülekezetet, és építsék fel életképes közösséggé. Vagy „haldokló” gyülekezetet bízta rájuk, ahol prédikálhattak, evangelizálhattak, és minden feladatot el láthattak abból a célból, hogy újra erős közösséggé szervezzék. Amikor ezen gyülekezetek helyzete megszilárdult, és képessé váltak eltartani egy teljesidejű szolgálót, egy férfi lelkipásztort helyeztek oda, és lecserélték a női lelkészt, aki hasonló megbízást kapott valahol máshol. Ilyen módon egy nő élete folyamán több gyülekezetet is felépíthetett, anélkül, hogy egynek is vezetője lett volna prosperáló időszakában.⁴²

³⁹ BLUMHOFER, EDITH: *The Assemblies of God: A chapter in the story of American Pentecostalism*, Volume 1 to 1914. Springfield, 1989. (továbbiakban: BLUMHOFER, 1989.) 15. p. Finomítottak a jóeli prófécia kapcsán képviselt állásponton, főleg E. N. Bell hangsúlyozta, hogy nem a szolgálatvégzés, hanem a megváltás szempontjából nincs különbség az emberek között: „Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.” (Pál levele a galatákhoz 3,28.) Szerinte teljesen mindegy, milyen karizmákkal bír egy nő, nem tölthet be olyan pozíciót, ahol egyetlen férfi felett is hatalma lehetne. Bővebben: STEPHENSON, 2011. 411. p. „A korai pünkösdieknél a szolgálat végzésén volt a hangsúly, nem a hatalom birtoklásán.” Később változás történt ezen a területen. CHAPMAN, 2004. 243. p.

⁴⁰ ALEXANDER, 2009. 3. p. Chapman idéz ezzel kapcsolatban egy érdekes pszichológiai álláspontot, miszerint a nő pszichéje közelebb áll a mozgalom érzelmes, intuitív jellegéhez, míg a férfi psziché inkább az intézményesült formák között tud érvényesülni. CHAPMAN, 2004. 244. p.

⁴¹ CHAPMAN, 2004. 241. p.; BLUMHOFER, 1989. 362–363. p.

⁴² ALEXANDER, 2009. 7. p. Érdekes eredményt hozott Roebucknak a Church of God (COG) nevű felekezetben szolgálatot végző nők körében folytatott vizsgálata. Visszaemlékezéseik és elhívástörténeteik Isten aktív cselekvését, és a saját passzivitásukat emelik ki: „Nem hívtam fel soha senkit, nem kértem személyes találkozót senkitől. Ha Isten nem nyitott volna előttem ajtókat, sose lettem volna

A nőkérdés alakulása az egyes felekezetekben Church of God (COG)

A COG egy részben baptista gyökerű, szentségi mozgalmi közösség. 1886-tól gyülekeztek, a nyelveken szólást a kezdetektől tapasztalták, de csak az Azusa utcai ébredés nyomán azonosították Szentlélek-kereszttségként. A nyolc alapító tagból öt nő volt, az imaórákat bárki vezethette, az éves közgyűlésre gyülekezetvezető férfiakat és nőket egyaránt meghívtak. 1907-ben tartották az első gyűlést, ahol tisztázták, milyen pozíciót tölthetnek be nők, és milyen felhatalmazást kaphatnak a különböző feladatokra. Segédlelkészek vagy evangelisták lehetnek, ellenben diakonisszák nem, kivéve a felszentelt diakónusok özvegyeit, akik elhunyt férjük felszentelése jogán működhetnek diakonisszaként. Egészen az ezredfordulóig megmaradt ez a gyakorlat.⁴³ Mivel a Bibliában található gyülekezeti szolgálatot végző nők, ezért szerettek volna lehetőséget biztosítani a közösségben a nők számára speciális feladatvégzésre. Így alakult ki az igazolvánnyal rendelkező evangélista nők munkaköre, akik prédikálásra is felhatalmazást kaptak.⁴⁴

1910-ben mondták ki hivatalosan, hogy a nők nem lehetnek a gyülekezet vezető testületének tagjai, ahogy a jeruzsálemi ősgyülekezetben sem voltak nők a kormányzatban, illetve Pál is csendre intette a közösségben a nőket.⁴⁵ A lelkek Krisztushoz vezetésében viszont fontos szerepet tölthettek

---

misszionárius” – mondta Lucille Turner, aki a COG indiai munkatársa volt 25 évig. Büszke volt rá, hogy a COG-hoz tartozik, ugyanakkor egyértelműen érezte a korlátozásokat a munkájában, ami ellen viszont soha nem lázadt fel. Kortársaival és munkatársaival együtt megelégedtek a helyzetükkel, Istentől rendeltnek tekintették a korlátaikat és a férfiak elsőbbségét. Tilda Oxendine evangélistaként dolgozott a fivére mellett, és nem bántotta, hogy nem végezhet bemerítést vagy oszthatja ki az Úrvacsorát. Egy másik hölgy azt hangsúlyozta, hogy a Központi Tanácsban levő férfiak alaposan tanulmányozták a Bibliát, és így jutottak arra a döntésre, hogy mi a férfiak, és mi a nők dolga és hatásköre. A nők foglalkoznak a gyerekekkel a vasárnapi iskolában, a férfiak pedig határozatokat hoznak a közgyűlésen és vezetik a közösséget a Központi Tanácsban – illetve a családi otthon feje is a férfi. Amelyik nő ennél többet gondol, abban a „lázádas szelleme” tanyázik. Természetesen akadt olyan nő, aki nem teljesen értett egyet a férfiak alakította szabályokkal, de ha a közösségen belül kívánt tevékenykedni, akkor elfogadta a férfiak elsőbbségét. Mary Graves, aki egy prédikátorasszony lányaként nőtt fel, gyermekkorában már maga is prédikált – bár elfogadta a COG előírásait a szolgálat hierarchiájára vonatkozóan, de elméleti szinten nem tudott azonosulni vele. A teremtéstörténetre hivatkozva azt vallotta, hogy Isten a férfinak és a nőnek együttesen, egymás mellett, és nem alárendeltségben adta a föld birtoklásának felelősségét. Egy eldugott vidéki gyülekezet pásztorlását kapta meg a COG keretein belül, azzal a feltétellel, hogy a férjét szentelik fel hivatalosan, mert nőt nem lehet. Bővebben: ROEBUCK, 2009. 38–60. p.

⁴³ STEPHENSON, 2012. 26. p. A diakónus feladatköre: a gyülekezet lelkészének támogatása, imaórávezetés, beteglátogatás, kapcsolattartás a tagsággal és érdeklődőkkel. A felszentelés 2000-tól vált elérhetővé a nők számára. ROEBUCK, 2009. 44. p.

⁴⁴ STEPHENSON, 2012. 26. p.

⁴⁵ „az asszonyok hallgassanak a gyülekezetekben, mert nincs megengedve nekik, hogy beszéljenek, hanem engedelmeskedjenek, ahogyan a törvény is mondja.” Pál első

be, ezért prédikálhattak, imádkozhattak a betegekért, bizonyságokat mondhattak, amíg alázattal megelégedtek a helyzetükkel. 1913-ban a szolgálattevők 12%-a volt nő, 1913 és 1994 között 29% (az összes igazolvánnyal rendelkező szolgálattevőre vetítve).⁴⁶

A következő évtizedekben tovább finomították a COG szabályzatán, kimondták, hogy a gyűléseken a nők csendben imádkozzanak a férfiak bölcs döntéseiért, de semmilyen esetben sem szólalhatnak fel, önálló felelősséggel járó feladatkört nem tölthetnek be. Megfelelő bibliaismerettel a gyermekek tanítói lehettek a vasárnapi iskolában.⁴⁷

1920-ban – amikor a nők választójogot kaptak az USA-ban – a felekezet vezetője, F. J. Lee kijelentette, hogy Isten rendje elleni lázadás a nőknek szavazati jogot adni.⁴⁸ 1925-től további jogokat vontak vissza a nőktől, például nem szolgálhatták ki az Úrvacsorát, nem vehettek részt a bemerítésben, esketésben. Ez a rendszer maradt érvényben a század közepéig, amikor a korábbi kategóriákból kiszorították a nőket, és külön „női szolgálattevő” státuszt alakítottak ki. Ez alapján egy nő prédikálhatott (ezt megkülönböztették a tanítástól, ami a Szentírás szisztematikus magyarázatát jelenti, az a nők számára tiltott volt), hirdethette az evangéliumot, akár lelkésze is lehetett egy gyülekezetnek azzal a megkötéssel, hogy semmilyen önálló autoritása nem volt, még a tagság soraiba sem vehetett fel senkit. Utóbbi esetben egy alacsonyabb beosztású férfi hozhatta meg a döntést.⁴⁹

Church of God in Christ (COGIC) – Afroamerikai pünkösdiék

Az afroamerikai pünkösdzizmus mélyen gyökerezik az afrikai spiritualitásban, a rabszolgák vallásában, valamint a 19. századi szentségi mozgalomból kivált, független fekete gyülekezetek hagyományában.⁵⁰ Az új mozgalom első éveiben a borszín szerinti megkülönböztetést „eltörölte Krisztus vére”, majd néhány év múlva ez is változott, ahogy a nők esetében is láthattuk.

A fekete gyülekezetek vezetői soha nem tartották fontosnak, hogy írásban rögzítsék az eseményeket, így még kevesebb dokumentum maradt fenn arról, hogy a nőknek milyen fontos szerepe volt az afroamerikai pünkösdi közösség létrejöttében.⁵¹ Gyülekezetek alapítói és lelképásztorai, misszionáriusok voltak, ugyanakkor – kivéve néhány kisebb csoportot – a fekete gyülekezetek nem adták meg a nőknek a felszenteléssel együtt járó jogosultságokat. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy néhány évtized alatt több mint száz felekezetre és önálló gyülekezetre szakadt az afroamerikai pün-

---

levele a korinthusiakhoz 14,34. Minden szintű, helyi és központi vezetésből kizárták ekkor a nőket. STEPHENSON, 2012. 27. p.; ROEBUCK, 2009. 45. p.

⁴⁶ A második világháborút követően egy rövid időre 18%-ra emelkedett az arányuk, de ez hamarosan a korábnál is alacsonyabb szintre csökkent, és az ezredfordulógig változatlan maradt. ROEBUCK, 2009. 44. p.

⁴⁷ STEPHENSON, 2012. 28. p.

⁴⁸ STEPHENSON, 2012. 29. p.

⁴⁹ STEPHENSON, 2012. 31. p.

⁵⁰ Külön ágát alkotja a kutatásnak az afroamerikai pünkösdiék vizsgálata, Alexander azon belül is a nők helyzetével foglalkozik. ALEXANDER, 2011. 16. p.

⁵¹ Alexander szerint az iskolázatlanságuk ennek a legfőbb oka. ALEXANDER, 2011. 293–294. p.

kösdi közösség, mivel a szakadások egyik oka éppen a nőkérdés volt.⁵² Sok nő azért szakított az eredeti gyülekezetével, mert megtagadták tőlük a gyülekezetalapításhoz szükséges felhatalmazást, és hitük szerint így nem tudták az Istentől kapott feladatukat megvalósítani. Többek között így jött létre a Mt. Sinai Holy Church és a Church of the Living God elnevezésű csoport. A példaképeik a rabszolgaság ellen harcoló nők és a szentségi mozgalom afroamerikai gyógyító és evangelista asszonyai voltak.

A Church of God in Christ a legjelentősebb afroamerikai pünkösdi közösség az Egyesült Államokban. Az elődjét 1897-ben alapították meg baptista hátterű hívek, a gyülekezet azonban szentségi mozgalmi jellegű volt, az igehirdetés központjában a megszentelődés hangsúlyozásával. 1907-ben az Azusa utcai események hatására többen átérték a Szentlélek-keresztiséget, ami végül kettészakította a közösséget.

A COGIC-ben nem szentelték fel a nőket előljárónak vagy püspöknek, de lehettek igazolvánnyal rendelkező evangelisták és misszionáriusok. Ebben a minőségben prédikáltak más nőknek, anyagi támogatást kaptak a közösségtől, programokat szerveztek a közösség nőtagjainak, segítették a pásztor és családja ellátását. Azokat a nőket, akik vezető szerepre vágytak, arra biztatták, hogy alapítsanak új gyülekezeteket, és építsék fel addig a pontig, ahol egy férfi pásztor átveheti tőlük a vezetést. Megosztott, ugyanakkor másodlagos hatalommal bírtak ezek az asszonyok. Sokan a férjük mellett szolgáltak, annak segédlelkészeként, férjük halála esetén átvették a lelkeszi teendőket ellátását.⁵³

A COGIC keretein belül alakult ki a „National church mother” pozíció, ami a közösségen belül a nők számára elérhető legmagasabb pozíciót jelentette. Nagy befolyással bírtak a közösség asszonyaira, példaképeikké váltak, miközben nem veszélyeztették a férfiak hatalmát. Összesen hat személy töltötte be ezt a szerepkört a 20. században, közülük egy sem kérdőjelezte meg a gyülekezet nőkre vonatkozó elveit és előírásait.⁵⁴

Az első jelentős személy Elisabeth Robinson volt, aki 1912-ben vált pünkösdivé, és még abban az évben rábízták az új szervezet felépítését. Korábban baptista volt, és a Baptist Academy-n dolgozott gondnoknőként. Az ő vezetésével nagy munkát végeztek, bibliatanulmányozó és imacsoportok, valamint új gyülekezetek alakultak, elkötelezett volt a misszionáriusok munkája iránt. A nők szolgálatára vonatkozó véleményét jól tükrözi egy történet 1911-ből, amikor egy csoport prédikálással foglalkozó nőtársa előtt kijelentette, hogy nő nem hirdetheti a Szentírást, csak a bibliatanulmányozás és a háztartás ügyei tartoznak a hatáskörébe. Szerinte nem Isten hatalmazza fel a nőket a prédikálásra, hanem az ördög. A Máté evangéliuma végén található missziói parancsot Jézus nem az asszonyoknak mondta, hanem a férfi tanítványainak – miután az asszonyokkal üzent nekik, hogy találkozni akar velük Galileában. A nők lehetőségei Robinson elképzelései mentén alakultak a közösségben. Azzal, hogy létrehozták a „Women’s Department”-et és a „National church mother” intézményét, a COGIC vezetői elismerték a nők szolgálatának szerepét – ugyanakkor le is korlátozták a

⁵² ALEXANDER, 2011. 24. p.

⁵³ ALEXANDER, 2011. 312., 322. p.

⁵⁴ ALEXANDER, 2011. 313., 318. p.

nők és gyerekek között végzett munkára.⁵⁵ A kiépült rendszert illetően államonként volt egy felügyelő, aki irányította az adott állam nőtagjainak programjait, minden esetben a vezető férfiak tekintélye alá beosztva. A lányok 18 éves korukig a gyerekek csoportjába tartoztak, serdülőként választották külön őket a fiúktól, etikettet tanítottak nekik, és odafigyeltek a szellemi fejlődésükre. 19-40 év között a fiatalasszonyok, afölött az asszonyok csoportjába járhattak. Az átlagos gyülekezeti nő számára a legfontosabb aktivitási lehetőséget a Women's Department helyi imádkozó és bibliatanulmányozó csoportjai adták.⁵⁶

Az ezredfordulón vetődött fel a változás szükségessége, amikor a nők támogatóra lettek egy vezető püspök, Gilbert Patterson személyében. Kiderült azonban, hogy a nők maguk féltek leginkább a változástól, és nem akartak felszentelést vagy püspöki pozíciókat birtokolni. Alexander szerint, akik fogékonyak lettek volna ilyesmire, régen elhagyták a közösséget, és önálló felekezetet alapítottak.⁵⁷

Assemblies of God (AOG)

1914-ben alakult meg hivatalosan a közösség az Azusa utcai ébredés nyomán, azután két évtizedig alakították a nők számára elérhető pozíciókat és feladatköröket. Felszentelték a nőket már elég korán, és szavazati jogot is kaptak, de a gyakorlatban ez nem járt sokkal több szabadsággal, mint más pünkösdi felekezetekben, a vezető pozíciók túlnyomó többségét férfiak töltötték be.

E. N. Bell, a Központi Tanács első elnöke erősen támogatta a nők munkájának korlátok közé szorítását. Nem sokkal az első tanácsülés előtt kifejtette, hogy azoknak a nőknek, akik gyülekezetalapítóként tevékenykednek, nem lenne szabad több helyen szolgálni, és „futkosni” a helyszínek között, hanem csatlakozniuk kell egy konkrét misszióhoz, és annak keretén belül kell szisztematikus munkát végezniük. Bell nem talált bibliai példát, ami alapján a nők független vezetők lettek volna az apostoli időkben, tehát a 20. században sem lehetnek azok. Ugyanakkor a prófétálás jogát nem vitatta el a nőktől.⁵⁸

⁵⁵ A „klasszikus” igehelyeket is felsorolta a nőkre vonatkozóan, miszerint maradjanak csendben, tanuljanak a férfiaktól, és még egymást se tanítsák: „Az asszony csendben tanuljon, teljes alázatossággal. A tanítást azonban az asszonynak nem engedem meg, sem azt, hogy a férfin uralkodjék, hanem legyen csendben.” (Pál első levele Timóteushoz 2,11–12.) Illetve „ugyanígy az idős asszonyok is szentekhez illően viselkedjenek; senkít se rágalmazzanak, ne legyenek mértéktelen borivás rabjai, tanítsanak a jóra; neveljék józanságra a fiatal asszonyokat, hogy ezek is szeressék a férjüket és gyermekeiket, és józanok, tiszta életűek, háziasak, jók, férjük iránt engedelmesek legyenek, nehogy miattuk érje gyalázat Isten ígését.” (Pál levele Tituszhoz 2,3–5.) STEPHENSON, 2012. 36-39. p.

⁵⁶ ALEXANDER, 2011. 314. p.

⁵⁷ ALEXANDER, 2011. 319. p.

⁵⁸ STEPHENSON, 2012. 42. p. Miközben a gyülekezetekben komoly korlátozásokkal kellett a nőknek számolni (a leírások alapján az AOG-ben sem folytattak küzdelmet a hatalomért a nők, elfogadták a lehetőségeket), a missziói területen éppen ellenkezőleg, a (fehér) nők meghatározó szerepet játszottak, ami nem számított kivételesnek az amerikai missziók történetében. A missziói iskolákban alapítóként,

1914-ben Hot Springs-ben (Arkansas) ült össze az első küldöttgyűlés, ekkor alakult meg az AOG, és ekkor fogadták el a szervezeti szabályzatot is. Meghatározták, hogy a Központi Tanácsba csak férfiak delegálhatók, és csak a férfiaknak van szavazati joga, a nők elhívása a prófétálásra és az igehirdetésre vonatkozik, alárendeltségben a férfiaknak, és bár az üdvösség tekintetében férfiak és nők egyenlők, de utóbbiakat kizárták az autoritást szimbolizáló pozíciókból. A nőknek bizonyítani kellett az „érettségüket”, hogy tanácsadóként megjelenhessenek a közgyűlésen, de az AOG-hez tartozó nők még így is kiváltságosnak érezték a helyzetüket, mert más felekezetekben alig volt rá példa, hogy egy nő prédikálhatott az istentiszteleten.⁵⁹

1917-től szabályozták a nők felszentelési gyakorlatát, először igazolvánnyal rendelkező evangelisták lettek, ahonnan tovább lehetett lépni a „felszentelt” kategóriába, de erre a legritkább esetben került sor. Ez számos korlátozást jelentett, például az esketést csak felszentelt tisztségviselő végezhetette. 1918-ban hozták létre a segédlelkészi pozíciót, amelyet nők is betölthettek. A gyakorlat azt mutatta, hogy a lelkészek feleségei lettek a férjük mellett segédlelkészek. Egy 1918-as felmérés szerint az AOG szolgálattevői között 21% volt a nők aránya, amit nagyrészt a misszionáriusok és segédlelkészek alkottak.⁶⁰

Miután 1920-ban megkapták a nők az USA-ban a szavazati jogot, a közösség éves tanácskozásain is szavazhattak a nők. Tisztázásra várt a továbbiakban, hogy a nők felszentelése lehetővé teszi-e számukra a bemelegítést, Úrvacsora osztását, esketést, temetést. Az USA Clergy Bureau-ja várta ennek tisztázását: ha végezhetik a nők ezeket a tevékenységeket, akkor a felszentelési irataiknak tartalmazni kell tételesen valamennyit. Ezért új megbízólevelet kaptak az AOG-ben a felszentelt nők, miszerint a felszentelésük felhatalmazás a fenti ceremóniák lebonyolítására. A mellékelt levélben azonban egyértelművé tette a vezetőség, hogy akkor és csak akkor éljenek ezzel a lehetőséggel, ha a körülmények úgy hozzák, hogy nincs felszentelt férfi, aki ellássa a teendőket. 1935-ben hozzátették, hogy nők csak „érett korban”, legalább 25 évesen végezhetnek ilyen feladatokat.⁶¹ Lényegi változás csak az ezredforduló után történt, ekkor választották meg az első női vezető presbitert a vezető presbiteri testületbe.

International Church of The Foursquare Gospel – Aimee Semple McPherson

Minden tanulmányban említésre kerül Aimee Semple McPherson, aki a leghíresebb és legsokoldalúbb a felekezetalapító pünkösdi nők között. Ő

---

adminisztrátorként, tanárként jelentősen befolyásolták a korai pünkösdi missziót és a missziói gondolkodást, oktatást. Ugyanakkor szám szerint a házas férfiak voltak a legtöbben a misszionáriusok között, a feleségük munkájáról gyakran említést sem tesznek a korabeli dokumentumok. A nem házas nők általában kettesével végeztek evangelizációs munkát. Bővebben: TARANGO, ANGELA: Choosing the Jesus way. American Indian Pentecostals and the fight for the indigenous principle. Chapel Hill, 2014.

⁵⁹ STEPHENSON, 2012. 42. p.; WACKER, 2001. 166. p.; BARFOOT–SHEPPARD, 1980. 8. p.

⁶⁰ STEPHENSON, 2012. 44. p.

⁶¹ STEPHENSON, 2012. 46. p.; WACKER, 2001. 167. p.

hozta létre az International Church of the Foursquare Gospel elnevezésű felekezetet, ahol kezdetben a női szolgálattevők aránya 37% volt.⁶²

McPherson 1907-ben, 17 éves korában kapott elhívást a prédikálásra. Először nem akarta elhinni, hogy egy ilyen jelentéktelen, vidéki kislány ilyen fontos megbízatást kaphat. Nem tudta elképzelni, hogyan használhat Isten egy nőt az evangélium terjesztésére, mikor csak a férfiak tudnak prédikálni. Ugyanakkor nem értette, hogy lehet az, hogy a nők tudnak tanítani a vasárnapi iskolában, elmehetnek misszionáriusnak távoli országokba, de prédikálni mégsem tudnak. Végigtanulmányozta a Bibliát, és számos bátorító példát talált, amikor nők dolgoztak Isten munkájában. Végül úgy találta, hogy a Szentlélek-keresztség teszi alkalmassá az embereket a prédikálásra. A Jóel könyvében található igevers lett a kulcs számára.⁶³

McPherson kezdetben evangelizációs kampányokat szervezett, havi rendszerességgel jelentette meg a magazinját. 1919-ben az AOG szentelte fel a szolgálatra, de nem tudott azonosulni a nézeteikkel, így 1922-ben visszaadta a megbízólevelét. Ezután építette fel Los Angelesben a híres templomot (Angelus Temple), ami egyben az önálló felekezet megalapításának is tekinthető. Nagyon termékeny szolgálatot vezetett, számos könyvet publikált, 1924-ben saját rádióállomást indított, bibliaiskolát alapított.

Azt gondolnánk, hogy egy gyülekezet, amit egy nő alapított, nagy teret biztosít más nők számára a szolgálatban – de ez ebben az esetben nem így történt. Néhány pozíció nyitott volt a nők számára, más területről azonban McPherson kizárta őket. Lehetek pásztorok, misszionáriusok, bibliaiskolába járhattak. A bibliaiskolások prédikálhattak a fiataloknak a péntek esti evangelizációkon. A végzett hallgatók közül sokan alapítottak társult gyülekezeteket, sokan közülük nők voltak. Az Angelus Temple-ben viszont csak bizonyos pozíciókat tölthettek be nők, előljárók csak férfiak lehettek, a nők diakonisszák. A szószék körül férfiak asszisztáltak, a pulpituson nem tudott nőkkel együtt dolgozni. McPherson úgy tartotta, hogy Isten elhívása férfiaknak és nőknek egyaránt szól, mindkét nem prófétálhat – de eltérő felelősséget kaptak Istentől. A családi feladatkörök alapján vont párhuzamot a szolgálatban, vannak feladatok, amiket az apák látnak el, és vannak olyanok, melyeket az anyák.⁶⁴

Csak 1975-ben mondta ki a közösség alapszabályzata, hogy Isten egyenrangúként alkalmaz férfiakat és nőket a gyülekezeti szolgálatban. Ezután a nők minden tisztséget betölthettek a közösségben. Addig a gyülekezetkormányzat a férfiak számára volt fenntartva.⁶⁵

Európai kitekintés

Svédországban is jelentős a methodista és a szentségi mozgalom hatása a 19. század végétől, pozitív hozzáállásuk a nők szolgálatához befolyással bírt a svéd püünkösdierekre. A tagság soraiban a nők voltak többségben, akik a korai időszakban nem lehettek lelkészek és előljárók, de evangelisták és misszionáriusok igen. Létrehoztak egy diakonissza-jellegű pozíciót, ami kifejezetten női munkaterületté vált. Akik többre vágytak, elmehettek misszionári-

⁶² ROEBUCK, 1998.

⁶³ STEPHENSON, 2012. 51. p.; BARFOOT–SHEPPARD, 1980. 10–11. p.

⁶⁴ STEPHENSON, 2011. 420. p.

⁶⁵ STEPHENSON, 2012. 55. p.

usnak, mert míg otthon csak egyszerű tagok voltak, a missziómezőn prédikálhattak a szószékről és része lehettek a vezetői csoportnak. T. B. Barratt, a skandináv pünkösdzizmus emblematikus alakja fogalmazott meg egy figyelemre méltó elméletet a nők helyzetével kapcsolatban az 1930-as években. Ő maga támogatta a nők szerepvállalását a gyülekezeti élet minden területén, viszont a társadalmi közeget figyelembe véve azt mondta, hogy kontraproduktív, ha a gyülekezetben több a női vezető, mint a társadalomban. Valószínűnek tartotta, hogy Pál apostol is amiatt tette sokszor idézett kijelentéseit a nőkről, hogy megelőzze a további problémákat, melyek a társadalom patriarchális jellegéből adódnának. A helyzet megváltoztatásához, a női vezetők számának növeléséhez Barratt szerint szükség lenne egy megértő és a változásra nyitott közegre társadalmi, nem csak gyülekezeti szinten.⁶⁶

Nagy-Britanniában 1907 és 1914 között tulajdonképpen egy ébredési mozgalom volt a pünkösdi, amikor a nők pionírok voltak a szolgálatban, gyülekezetet vezettek, és a nyilvános istentiszteleteken beszéltek, teljes egyenjogúságban a férfiakkal, sőt egyes nők nagyobb aktivitást mutattak, mint a férfiak. Mrs. Alexander Boddy, az ébredés vezetőjének felesége élen járt, többször prédikált, imádkozott a betegekért, lelkészként, elöljáróként és vezetőként működött, a férje maximálisan támogatta a szolgálatát. Csakúgy, mint más nőket is. Részt vettek a közösség irányításában, a tanításban, prófétáltak, prédikáltak, nyelveken szóltak, körbeutazták a pünkösdi üzenettel Nagy-Britanniát, egyesek a megfelelő felkészítés után miszionáriusokká váltak. 1914 vízváltó évnek bizonyult a szigetországban. A világháború kitörése vetett véget az ébredésnek, ekkor merült fel a kérdés, hogy „hol a nő helye a gyülekezetben” – addig mindenki tette, amit az elhívása, képességei és a feladatai megkívántak tőle. A kérdésre adott válaszból azonban úgy látszik, hogy egyesek szerint a nők szolgálatának korlátozása szükségessé vált. A vita nyomán kialakult a „klasszikus” hozzáállás a nők szerepvállalásához, és a korai évek szabadsága és sokszínűsége elveszett.⁶⁷

Franciaországban 1930-ban indult a pünkösdi mozgalom, Douglas és Clarice Scott tevékenysége nyomán. Kezdetben sok baptista és református töltekezett be Szentlélekkel, és vált pünkösdivé. A közösség a hagyományos evangélikál alapokra épült, a nők a férfiaknak alárendeltek voltak, nem prédikálhattak. Az első elnök egy korábbi baptista, Pierre Nicolle volt, aki le akart számolni a fanatikus vonásokkal. 1933-ban az alapszabályban rögzítették, hogy a nők nem lehetnek lelkészek és evangelisták, kivételes esetben a lelkész felesége végezhet tanító jellegű munkát. A hajukat előírás szerint hosszúra kellett növeszteniük. Két év múlva létrehozták a diakonissza státuszt, ami lehetővé tette a nők számára, hogy a vasárnapi iskolában tevékenykedjenek. A második világháború hozott változásokat, a be-

⁶⁶ NILSSON, NILS-OLOV: The debate on women's ministry. Summary and analysis. In: *Cyberjournal for Pentecostal-Charismatic Research*. 1999/5.

⁶⁷ CHAPMAN, 2004.; CHAPMAN, DIANA: The Role of Women in Early Pentecostalism, 1907–1914. In: *Journal of the European Pentecostal Theological Association*, 2008/2.

börtönzött vagy besorozott lelkészek feleségei átmenetileg átvették a gyülekezeti teendőket.⁶⁸

Összegzés

Az amerikai pünkösdi nők lehetőségeivel és szerepével foglalkozó történeti kutatás fókuszában a nők által birtokolt (hatalmi) pozíciók vizsgálata áll, jóval kevesebb figyelem jut az élet egyéb területeire. Az evangelikál gondolatiságban – amely az indulást követően hamarosan meghatározta a pünkösdi gyakorlatot is – az asszonyok feladata a család és az otthon gondozása, ezzel kapcsolatos elemzés vagy adatsor azonban elvétve található a szakirodalomban.

A nők több alternatív megoldással is éltek a század folyamán. Sokan megelégedtek a lehetőségekkel, és az adott keretek között éltek meg hitüket: imádkoztak, prófétáltak, gyermekcsoportokat vezettek, hosszú haját növesztettek, és elismerték a férfiak főségét otthon és a gyülekezetben egyaránt. Estrela Alexander beszél azokról a nőkről, akik nem elégedtek meg a férfiuralom alatt elérhető pozíciókkal, és távol a pünkösdi fősodortól kialakították saját szolgálati szférájukat. Volt, aki teljesen független gyülekezetet hozott létre, de volt olyan is, aki valamennyire kapcsolatban maradt az eredeti közösséggel.⁶⁹ Arra a kérdésre, hogy miért vagy milyen típusú hatalomhoz akart egy pünkösdi nő jutni, illetve mit akart kezdeni a megszerzett hatalommal, jellemzően a következő választ adták a kérdezők: hitük szerint, a képességeiket kihasználva, Isten dicsőségére élni.

Linda Ambrose a legendagyártás aspektusából végezte a gyülekezeti múlt kutatását. Egy közösség identitásképzésének részét alkotja saját történelmének megírása, az elődök közül az arra érdemesnek tartott személyek életének bemutatása. Az igazán jelentős kérdés pedig az, hogy kit tartott érdemesnek a „közösségi emlékezet” a megőrzésre, és kit a felejtésre. A nők pozícióját vizsgálva kényes kérdésekhez jutott el. Míg elviekben a nők a férfival teljesen egyenjogúak a pünkösdiéknél (a Jóel könyvéből már sokszor idézett szakasz alapján), létszámban bőven meg is haladták őket – ugyanakkor a férfiak birtokolják a gyülekezetkormányzás és az otthon hatalmi pozícióit egyaránt, a nők csak a hagyományos női szerepekben működhetnek. Mi okozta – tette fel a kérdést Ambrose –, hogy a 20. században, a kezdeti szabadság után, a nőket korlátozni kezdték, és a nyilvános vezető szerepekből kizárták? Ezek a kérdések a magasba emelt, hős férfivézetők és a status quo újraértékelését kívánják, ezért nem kedvelt kérdések, állapította meg.⁷⁰

Sajátos megoldást tárt fel Elaine Lawless a gyülekezetben feladathoz, és így hatalomhoz jutó pünkösdi nők körében. Életút elbeszéléseikben jellemzően felépítettek egy „elhívásmagyarázó” narratívát, amivel a szokatlan, alternatív életmódjukat kívánták igazolni. Szakítottak az általánosan

⁶⁸ DECLAUDURE, VICTORIA FAULKNER: Serving in the shadows. The ministry role of women in the French Assemblies of God, from 1932 to the present In: *Journal of the European Pentecostal Theological Association*, 2010/1. 85–87. p.

⁶⁹ ALEXANDER, 2011. 334–336. p.

⁷⁰ AMBROSE, LINDA: Thinking through the Methodological and Theoretical Quandaries of Gender and Canadian Pentecostal History. In: *Canadian Journal of Pentecostal-Charismatic Christianity*, 2012/3.

elfogadott háziasszony–feleség–anya hármassággal, és bizonyos mértékig kiléptek a férfiaknak való alárendeltségből. Arra a kérdésre, hogy „Hogyan vált lehetségessé az Ön számára, hogy ezt a gyülekezetet pásztorolja sok éven keresztül?”, jellemzően hasonló fordulatokat tartalmazó, jól strukturált válaszokat adtak. Mindannyian a szokásos női életet élték, mikor megkapták az isteni elhívást, amit kezdetben figyelmen kívül hagytak. De újra és újra hallották a felszólítást, amit végül többféle módon teszteltek, hogy bizonyosan Istentől érkezett-e az üzenet. A legnehezebb időszak számukra rendszerint az elhívás tényének közlése a családdal, a közösséggel, illetve a feladat megkezdése volt, a környezet rosszallása ellenére is. Általában ezek a nők utazó prédikátorok lettek, akik meghívásra látogatták a gyülekezeteket, csak néhányan váltak egy-egy gyülekezet lelkészévé – amely gyülekezet rendszerint kisebb, vidéki közösség volt, független a hierarchiától, maguk által alkotott szabályokkal.

Ez az elhívásról szóló bizonyágtétel legitimálta az illető személy működését, mivel a csoport rendszerint nem kérdőjelezte meg a mindenható Isten döntéseit, és az elhívástörténet elemeiben Isten akaratát és kezdeményezését fedezték fel. A kutató számára ezek tudatosan felépített életút-narratívák, amelyek lehetővé teszik a nők számára a hagyományostól eltérő életmód folytatását. Maguk az asszonyok nagyfokú elkötelezettséggel és istenfélelemmel végezték a munkájukat, nem tekintették magukat feminista úttörőnek – nem lázadásként, hanem engedelmességként élték meg az alternatív életmódjukat.⁷¹

---

⁷¹ LAWLESS, 1993.